

Diospaq kausasunchis juñunakuypi astawan yachanapaq

6-12 JULIO

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | ÉXODO 6, 7

“Kunanmi rikunki imatachus rey faraonta ruwasaq chayta”

(Éxodo 6:1) Hinan Señor Diosqa Moiesta nirqan: Kunanmi rikunki imatachus rey Faraonta ruwasaq chayta, ñoqan paytaqa astawan mat'isaq llaqtayta kacharinanpaq, manan kacharillasunkichischu, aswanpas pay kinmi hallp'anmanta qarqosunkichis, nispa.

(Éxodo 6:6, 7) Chaymi Israel runakunata ninki: Ñoqan Señor Diosqa kani, Egipto suyupi nanaq llank'anamantan horqosqaykichis, kamachi kasqaykichismantan kacharichisqaykichis, ancha atiyiniwanmi qespichisqaykichis Egipto runakunata sinchita muchuchispa. ⁷ Hinaspan llaqtay kanaykichispaq chaskikapusqaykichis, Diosniykichistaq kasaq. Qankunataq yachankichis ñoqa Diosniykichis Señor Dios kasqayta, Egipto suyupi nanaq llank'achisqasuykichismanta horqoqniykichis kasqayta.

it-2-S pág. 415 párr. 1
Moisés

Israel runakunaqa manañan Moisespa nisqanpi confiarankuñachu. Gallariyipiqa iñirankun Moiesta Jehová Dios kachamusqanpi, faraonmi ichaqa Israel runakunata astawan ñak'arichiran chaymi paykunaqa Moisés contra rimapakuranku, jinan payqa Jehová Diospa yanapayninta mañakuran (Éx. 4:29-31; 5:19-23). Diosmi ichaqa Moiesta niran: “Kunanmi atiyiniyta rikunkichis, jinaspa pichus kasqayta yachankichis, Abrahamman, Isaacman, Jacobman prometesqay allpamantaq jaykuchisaykichis”, nispa (Éx. 6:1-8). Chayta niqtinpas Israel runakunaqa manan Moiesta uyarirankuchu. Isqon kaq ña-

k'arichiyta rikuspankun ichaqa Moisespa kama-chisqanta kasukuranku, chaymi chunka kaq ñak'arichiy qhepamanqa paykunata ordenpi Egipto llaqtamanta orqomuran (Éx. 13:18).

(Éxodo 7:4, 5) Rey Faraonqa mana kasusunkichischu. Chaymi ñoqaqa Egipto suyu contra sayarisaq, hinaspan Egipto runakunata sinchita muchuchispa chay suyumanta horqosaq ejército hina Israel llaqtayta. ⁵ Ahinapin Egipto suyu contra sayarispas Israel runakunata chaymanta horqoqtiy, Egipto runakunata yachanqaku ñoqa Señor Diosqa kasqayta, nispa.

it-2-S pág. 414 párrs. 5, 6
Moisés

Faraonpa ñaupanpi. Jehová Diosmi Egiptopi dioskunawan maqanakuran, Jehová Diospa rantinpi Moiseswan Aaronwan rimaranku. Faraonmi Janes, Jambres sutiyoq sacerdotekunata niran: “Llapa Egiptopi dioskunata valekuychis Jehová Dios contra maqanakunankupaq”, nispa (2 Tim. 3:8). Ñaupaq kaq milagrota Moisés faraonpa ñaupanpi ruwaqtinmi sut'ita yachakuran Jehová Dios Egiptopi dioskunamanta aswan atiyiniyoq kasqanta, chaywanpas faraonqa manan kasukuranchu (Éx. 7:8-13). Kinsa kaq ñak'arichiyta Jehová Dios apamuqtinmi Egiptopi sacerdotekunapas niranku: “Diospa ruwasqanmi kayqa”, nispa. Chay ñak'arichiywan onqosqankuraykun mana faraonpa ñaupanpi Moisespa ñaupanpipas kayta atirankuchu (Éx. 8:16-19; 9:10-12).

Ñak'arichiykunaqa wakintan yanaparan wakintan ichaqa mana yanaparanchu. Moiseswan Aaronwanmi chunkantin ñak'arichiykunamanta willaranku. Chaykunaqa Moisespa nisqanman jinan pasaran, chaypin sut'ita repararanku Jehová Diospa rantinpi rimasqanta. Jehová Diosmantan Egipto llaqtapi llapa runakuna yacharanku, chaymi wakinqa Jehová Diospi iñipuranku

wakinmi ichaqa mana (Éx. 9:16; 11:10; 12:29-39). Egipto runakunaqa **yacharankun** Jehová Dios llapa diosninkuta mana valeqpaq qhawarichisqanta, chaywanpas paykunaqa nirankun: “Diosninchiskunatan phiñachiranchis chaymi mana yanapawanchischu”, nispa. Isqon kaq ña-k'ariy Egiptomán chayaqtinga Moisesstaqa ‘allin respetasqa runapaqmi jap'iranku rey faraonpa oficialninkunapas llapa Egipto runakunapas’ (Éx. 11:3).

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

(Éxodo 6:3) Abrahamman, Isaacman, Jacobmanwantaq rikhurirqani Tukuy-atinyiyoq Dios nisqa sutiwan, Señor Dios nisqa sutiwanmi ichaqa mana paykunaman reqsichikurqaniraqchu.

it-2-S pág. 1140 párrs. 4, 5 Tukuy atinyiyoq

Jehová Diosmi Abrahamwan rimashaspa niran: “Noqan kani tukuy atinyiyoq Diosqa”, nispa. Jinaspan payman prometeran Isaac wawayoq kananpaq. Chay nisqanpi iñinanpaqqa Abrahamqa allin iñinyiyoqmi kanan karan. Chaymantapachan Jehová Diosqa Isaacman Jacobmanpas reqsichikuran tukuy atinyiyoq Dios kasqanta (Gén. 17:1; 28:3; 35:11; 48:3).

Chaymi Jehová Diosqa Moisessta niran: “Abrahamman, Isaacman, Jacobmanwantaq rijurirani Tukuy-atinyiyoq Dios nisqa sutiwan, [Jehová] Dios nisqa sutiwanmi ichaqa mana paykunaman reqsichikuraniraqchu”, nispa (Éx. 6:3). Chaywanqa manan nisunmanchu Abrahampas, Isaacpas, Jacobpas manan yacharankuchu Diospa sutinta nispaqa. Aswanmi paykunaqa sapa kutilla sutinmanta Jehová Diosta wajakuranku (Gén. 4:1, 26; 14:22; 27:27; 28:16). Génesis libropiqa “tukuy atinyiyoq” nisqa simiqa soqta kutillatan rijurin, Jehová Diospa sutinmi ichaqa 172 kutita rijurin. Chhaynaña kaqtinpas Abrahampas, Isaacpas, Jacobpas manan allintapuniqa yacharankuchu imaninantachus Diospa sutin

nin chayta, ichaqa yacharankun tukuy atinyiyoq Dios kasqanta. Douglas sutiyoq runan qelqaran: “Abrahamman, Isaacman, Jacobmanwan Diospa prometesqanqa jamuq tiempopin junt'akunan karan; paykunaqa yacharankun Diosqa rimasqanta junt'ayta atisqanta, chaymi mana iskayarankuchu. Yaurashaq sach'amanta Jehová Dios Moisessta rimapayaqtinmi ichaqa willaran sutin imaninantachus nin chayta”, nispa.

(Éxodo 7:1) Señor Diostaq Moisessta nirqan: Ñoqan rey Faraonpaq rantiypi kanayki-paq churayki, wawqeyki Aarontaq profetayki kanqa.

it-2-S pág. 414 párr. 2 Moisés

Mana atinanpaq jinaña Moisés qhawarikuran chaypas Jehová Diosqa yanaparanmi. Moisesqa Jehová Diostan niran: “Manan niwasqayki-taqa ruwayta atiymanchu, manan allin rimaqchu kani”, nispa. Tawa chunka wata ñaupaqtaqa mana manchakuq runan karan, chaymi Diospa llaqtantaraq librayta munaran, kunanmi ichaqa mana atinanpaq jina qhawarikun. Imaymanatan niran Jehová Diospa nisqanta mana ruwananpaq. Chay nisqanta Jehová Dios mana allinpaqña qhawariran chaypas, wayqen Aaronwanmi yanapachiran. Moisesqa Jehová Diospa rantinpin kasharan, Aarontaq Moisespa rantinpi rimaran. Yaqachus jina Moisesqa Israel llaqtapi kuraq runakunaman Diospa nisqantaqa Aaronwanmi willachiran, faraonwan rimamuqtinkupas Aaronmi mastaqa rimaran (Éx. 2:23; 4:10-17). Chay qhepamanmi Jehová Diosqa Aaronta niran: “Moisespa profetanmi kanki”, nispa. Imaynan Jehová Diospa rantinpi Moisés rimaran, chay jinatan Aaronpas Moisespa rantinpi riman karan. Chaymantapas Jehová Diosmi Moisessta niran: “Qanqa faraonpaqmi Dios jina kanki”, nispa. Chaywanqa nisharan faraonmanta aswan atinyiyoq kananpaqmi Jehová Dios atiyta qosqanrayku, chaymi chay reytaqa mana manchakunanchu karan (Éx. 7:1, 2).

Bibliata leenapaq

(Éxodo 6:1-15) Hinan Señor Diosqa Moises-ta nirqan: Kunanmi rikunki imatachus rey Faraonta ruwasqa chayta, ñoqan paytaqa astawan mat'isaq llaqtayta kacharinanpaq, manan kacharillasunkichischu, aswanpas pay kikinmi hallp'anmanta qarqosunkichis, nispa. ² Diosmi Moiesta nillarqantaq: Ñoqan Señor Diosqa kani. ³ Abrahamman, Isaacman, Jacobmanwantaq rikhurirqani Tukuy-atinyiyoq Dios nisqa sutiwan, Señor Dios nisqa sutiwanmi ichaqa mana paykunaman reqsichikurqaniraqchu. ⁴ Paykunawanqa rimanakullarqanitaqmi Canaán hallp'ata paykunaman qonaypaq, chay suyupin wak llaqtayyoq hina tiyarqanku. ⁵ Hinallataqmi ñoqa yachani Israel runakunaq anchisqanta, Egipto runakunaq paykunata sinchita llank'anaman qatisqantapas. Yuyarillanataqmi rimanakusqaytapas. ⁶ Chaymi Israel runakunata ninki: Ñoqan Señor Diosqa kani, Egipto suyupi nanaq llank'anamantan horqosqaykichis, kamachi kasqaykichismantan kacharichisqaykichis, ancha atinyiwanmi qespichisqaykichis Egipto runakunata sinchita muchuchispa. ⁷ Hinaspan llaqtay kanaykichispaq chaskikapusqaykichis, Diosniykichistaq kasaq. Qankunataq yachankichis ñoqa Diosniykichis Señor Dios kasqayta, Egipto suyupi nanaq llank'achisqasuykichismanta horqoqniykichis kasqayta. ⁸ Abrahamman, Isaacman, Jacobmanwan qonaypaq prometesqay suyumanmi pusaykusqaykichis, ñoqan chayta herenciaykichis kananpaq qosqaykichis. Ñoqan kani Señor Diosqa, nispa. ⁹ Chaytan Moisesqa Israel runakunaman willarqan, paykunataq ichaqa Moiesta mana kasurqankuchu sinchi llank'achisqawan sonqonku nanachisqa kasqankurayku. ¹⁰ Señor Diostaq Moiesta nirqan: ¹¹ Rispayki Egipto suyu rey Faraonta nimuy: Israel runakunata suyuykimanta ripunanpaq kacharipuy, nispa. ¹² Hinan Moisesqa Señor Diosman ku-

tichirqan: Israel runakunaqa manan uyarilla-wankupaschu, ¿chaychu rey Faraonqa kasuwanman, ñoqa mana kusa rimaq kashaqtiy? nispa. ¹³ Chaymi Señor Diosqa Moiestawan Aarontawan kamachirqan Israel runakunata rey Faraontawan kay hinata nimunankupaq: Señor Diosmi Israel runakunata Egipto suyumanta horqonaykupaq kamachimuwarqanku, nispa. ¹⁴ Kaykunan ayllu taytakuna: Israelpa phiwin Rubenpa churinkuna: Hanoc, Falú, Jezrón, Carmipiwán. Chaykunan Rubenpa ayllunkuna. ¹⁵ Simeonpa churinkuna: Jemuel, Jamín, Ohad, Jaquín, Zohar, Canaán warmiq churin Saulpiwan. Chaykunan Simeonpa ayllunkuna.

13-19 JULIO

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | ÉXODO 8, 9

“Jatunchakuq faraonqa mana munashaspan Diospa munaynin junt'akunanpaq yanapakuran”

(Éxodo 8:15) Rey Faraontaq ichaqa k'ayramanta samarispaña sonqonta rumiyaykachirqan, manataq paykunata kasurqanchu, Señor Diospa nisqanman hina.

it-2-S pág. 1105
K'ulluchakuq runa

Jehová Diosqa runakunatapas llaqtakunatapas khuyapayaranmi wañuchinanpaq jinaña kasharanku chaypas (Gén. 15:16; 2 Ped. 3:9). Wakin runakunan ichaqa juchankumanta pesapakuspa Diosman kutirikuranku (Jos. 2:8-14; 6:22, 23; 9:3-15). Jujkunan ichaqa astawan k'ulluchakuspa Jehová Dios contra llaqtan contra ima jatari-ranku (Deut. 2:30-33; Jos. 11:19, 20). Bibliapin nin: “Faraonpa sonqonta rumiyaykachisqa”, nispa. Chaywanqa nisharan Jehová Dios k'ulluchakuq faraonta jinallata qhawaspanta. Mana kasukuq k'ullachakuq runakunata wañuchispan Jehová Diosqa rikuchinqa tukuy atinyiyoq kasqanta

sutintapas jatunchanqa (tupanachiy Éx. 4:21; Juan 12:40; Rom. 9:14-18).

(Éxodo 8:18, 19) Layqakunapas layqakuynin-kuwan usakunata rikhurichiyllatataq munarqanku, ichaqa manan atirqankuchu. Chaykamataq runakunatapas uywakunatapas usaqa kanisharqan. ¹⁹ Chaymi layqakunaqa rey Faraonta nirqanku: Diospa ruwasqanmi kayqa, nispa. Chaywanpas rey Faraonpa songonqa rumiyasqan karqan, manataq paykunata kasurqanchu, Señor Diospa nisqanman hina.

(Éxodo 9:15-17) Ñoqachus qantapas llaqtayki runakunatapas onqoywan hap'ichiyman karqan chayqa, ñan kay pachamanta chinkapuwaqña karqan. ¹⁶ Chaywanpas ñoqan kawsachishayki, atiyniyta rikunaykipaq, kay pachantinpi reqsichikunaypaqwan. ¹⁷ Chaywanpas llaqtay contraraqmi sayarishanki, ripunanpaq mana kacharispayki.

it-1-S pág. 1227

Mana allinkunata ruwaqkuna

Millaykunataña runakuna ruwaranku chaypas yanapakunkun Jehová Diospa munaynin ruwakunanpaq. Diospa contranpiña jatarinku chaypas paykunata castigaspan llaqtanta pakaykun, mana allin ruwaqkunata castigaspan Diosqa chanin kasqanta rikuchin (Rom. 3:3-5, 23-26; 8:35-39; Sal. 76:10). Chaymantan rimashan Proverbios 16:4, chaypin nin: “Señor Diosqa tukuy imatapas juj yuyaywanmi ruwaran, millay runatawanpas muchuchina p'unchaypaqmi ruwaran”, nispa.

Chaypaq yachasunchis rey faraonmanta, Jehová Diosmi Moiesta Aarontawan kacharan Israel llaqtanta Egipto llaqtamanta orqomunankupaq. Faraonqa pay kikinmi mana kasukuq k'ullu sonqo runaman tukuran, chaywanpas Jehová Diosqa manan kaqpachachu payta wañuchiran. Jehová Diosqa faraón rikushaqtinmi imaymanakunata ruwaran, chaywanpas chay k'ullu sonqo runaqa manapunin cambiaranchu, chaymi wa-

ñuchinapaq jinapuni karan. Chaytan willawan-chis Éxodo 9:16 chaypin nin: “Chaywanpas noqan kausachishayki, atiyniyta rikunaykipaq, kay pachantinpi reqsichikunaypaqwan”, nispa.

Jehová Diosqa Egipto llaqtaman chunka ñak'arichiykunata apamuspan faraonta llapa soldadonkunatawan Puka qochapi wañuchiran, chayta ruwaspan tukuy atiyniyoq kasqanta sut'ita rikuchiran (Éx. 7:14–12:30; Sal. 78:43-51; 136:15). Waj llaqtakunamanta runakunaqa askha watakunan yuyariranku Jehová Dios Egipto llaqtata castigasqanta, chhaynapin Jehová Diospa sustinta pachantinpi runakuna yacharanku (Jos. 2:10, 11; 1 Sam. 4:8). Sichus Jehová Dios faraonta kaqpacha wañuchinman karan chayqa, runakunaqa manan atiyinta rikunkumanchu karan, sutinpas manan jatunchasqachu kanman karan.

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

(Éxodo 8:21) Manataqchus llaqtayta kacharinki chayqa, ñoqan qanman, oficialniykikunaman, runaykikunaman, wasiykikunamanwan ati-musphay ch'uspita chayachimusaq. Hinan Egipto runakunaq wasinmanpas tiyasqanku pampamanpas ch'uspi wakwaykunqa.

it-2-S pág. 1077

Tankayllu

Bibliapi hebreo simipi tawa kaq ñak'arichiy kasqamantaqa manan yachankuchu ima clase ch'uspichus karan chaytaqa. Chay ñak'arichiyqa manañan Gosén llaqtapi Israel runakunamanqa yacharanchu (Éx. 8:21, 22, 24, 29, 31; Sal. 78:45; 105:31). 'A·róv nisqa hebreo simitan askha Bibliakunapi t'ijraranku kay jinata: “ch'uspikuna”, “palaq kurukuna”, “alqoq ch'uspin”, “juch'uy ch'uspikuna”, “imaymana clase ch'uspikuna”, nispa.

“Tankayllu” ch'uspikunaqa imaymana clasen kan. China tankayllukunaqa animalkunaq runakunaq aycha qaranta k'utuspan yawarninta ch'onqan. África ladopi wakin llaqtakunapiqa chay ch'uspikunaqa wajwarinraqmi, chaymi ru-

nakunaqa chaynintaqa mana puriytapas atinkuchu. Egipto llaqtapiqa chay ch'uspikunaqa sinchitachá runakunatapas uywakunatapas ñak'arichiran, wakintaqa wañuchiranraqmi.

(Éxodo 8:25-27) Hinaqtiinmi rey Faraonqa Moisetawan Aarontawan waqyachimuspa nirqan: Riychis, ichaqa kay suyullapi Diosniykichisman sacrificiota haywamuychis, nispa. ²⁶ Moiestaq kutichirqan: Manan chay hinataqa ruwaykumanchu, Egipto runakunaq ch'uyapaq hap'isqanku animalkunata Diosniyku Señor Diosman haywaspachá paykunata phiñachiykuman, hinan chayta rikuspa rumiwan ch'aqewankuman. ²⁷ Kinsa p'unchay puriy ch'inneqtan risaqqku, hinaspa kamachiwasqankuman hina Señor Diosniykuman sacrificiokunata haywamusaqqku, nispa.

w04-S 15/3 pág. 25 párr. 9

Éxodo libromanta allin yachachikuykuna

8:26, 27. ¿Imanaqtiinmi Moisés niran: “Diosniykuman jaywasqayku ofrendata rikuspan Egipto runakunaqa phiñakunkuman”, nispa? Egipto llaqtapiqa animalkunatan adoraqqku. Chaymi Moisesqa faraonta niran: “Ripunaykupunin kay llaqtamantaqa ch'in pampapi Jehová Diosniykupaq sacrificiokunata jaywamunaykupaq”, nispa.

Bibliata leenapaq

(Éxodo 8:1-19) Chaymantataq Señor Diosqa Moiesta nirqan: Rey Faraonpata rispa nimuy, Señor Diosmi nin: Llaqtayta kachariy, rispa yupaychamuwanapaq. ² Manataqchus ripunapaq kacharinki chayqa, lliw suyuykitan k'ayrawan muchuchisaq. ³ K'ayrakunan mayumanta wakwarimunqa, hinaspan wichamuspa wasiykiman haykunqa, puñunayki wasiman, puñunayki patamanpas, oficialniykikunaq wasinmanpas, llaqtayki runakunaq wasinmanpas, hornoykikunamanpas, masa chapunaykikunamanpas. ⁴ Chay k'ayrakunataq qanmanpas, oficialniykikunamanpas, llaqtayki runakunamanpas seqasunkichis, nis-

pa. ⁵ Señor Diosqa Moiesta nillarqantaq, Aaronta niy: Tawnaykita haywariy mayukunaman, yarqhakunaman, qochakunamanwan, chaymanta k'ayrakuna Egipto suyuntinman wichamunanpaq, nispa. ⁶ Hinaqtiinmi Aaronqa Egipto suyupi unukunaman haywarirqan, chaymi k'ayrakuna lloqsimuspa Egipto hallp'aman wakwaykurqan. ⁷ Layqakunapas kaqllatataq layqakuyninkuwan ruwarqanku, Egipto suyuman k'ayrakunata rikhurichimurqanku. ⁸ Chaymi rey Faraonqa Moisetawan Aarontawan waqyachispa nirqan: Señor Diosmanta mañakuychis, k'ayrakunata ñoqamanta runaykunamantawan karunchanapaq, llaqtaykitataq kacharisaq sacrificiokunata Señor Diosman haywamunanpaq, nispa. ⁹ Moiestaq rey Faraonta nirqan: Willaykuway hayk'aqchus qanpaq, oficialniykikunapaqpas runaykikunapaqpas mañapunayta. Chaypachan k'ayrakunaqa qanmantapas wasiykichisman tapas karunchasqa kanqa, hinaspa mayullapiña kanqa, nispa. ¹⁰ Rey Faraontaq: Paqarinpacha, nirqan. Hinan Moisesqa kutichirqan: Nisqayki hinan kanqa, Señor Diosniyku hina wak diosqa mana kasqanta yachanaykipaq. ¹¹ K'ayrakunan karunchakapunqa qanmantapas, wasiykimantapas, oficialniykikunaman tapas, runaykikunamantapas, mayullapiñataq kapunqa, nispa. ¹² Hinaspataq Moiseswan Aarontawan rey Faraonpamanta lloqsirqanku. Hinaspanmi Moisesqa Señor Diosman waqyaturqan rey Faraonman k'ayrakunata kachamusqanmanta. ¹³ Hinan Señor Diosqa ruwarqan Moisespa mañakusqanman hina, chaymi k'ayrakunaqa wañurarqan wasinkupipas, kanchankupipas, chakrankupipas. ¹⁴ Wañusqakunata monton-montonta huñuqtinkutaq, suyuntinpi asnarirqan. ¹⁵ Rey Faraontaq ichaqa k'ayramanta samaripaña songonta rumiyaykachirqan, manataq paykunata kasurqanchu, Señor Diospa nisqanman hina. ¹⁶ Chaymantataq Señor Diosqa Moiesta nirqan, Aaronta

niy: Tawnaykita haywariy, hinaspa ñut'u hallp'ata waqtay, Egipto suyuntinpi usaman tukunanpaq, nispa. ¹⁷ Paykunataq chay hinata ruwarqanku. Aaronmi tawnanta haywarispa ñut'u hallp'ata waqtarqan, hinan Egipto suyuntinpi ñut'u hallp'a usaman tukurqan, usataq runakunatapas uywakunatapas kanirqan. ¹⁸ Layqakunapas layqakuyninkuwan usakunata rikhurichiyllatataq munarqanku, ichaqa manan atirqankuchu. Chaykamataq runakunatapas uywakunatapas usaqa kanisharqan. ¹⁹ Chaymi layqakunaqa rey Faraonta nirqanku: Diospa ruwasqanmi kayqa, nispa. Chaywanpas rey Faraonpa sonqonqa rumiyasqan karqan, manataq paykunata kasurqanchu, Señor Diospa nisqanman hina.

20-26 JULIO

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | ÉXODO 10, 11

“Moisespas Aaronpas mana manchakuqmi karanku”

(Éxodo 10:3-6) Hinan Moiseswan Aaronwan rey Faraonman rispa nirqanku, Hebreo runakunaq Diosnin Señormi nin: ¿Hayk'aqkamataq mana k'umuykamuwayta munankichu? Llaqtayta kachariy yupaychamuwananpaq. ⁴ Manataq rinankuta munankichu chayqa, ñoqan paqarin suyuykiman langostata chayachimusaq. ⁵ Chay langostan pampaman wakwaykunqa, chhaynapin pampaqa mana rikhurinqachu. Langostan chikchiq puchunta mikhunqa, mikhullanqataqmi campopi llapa sach'akunatapas. ⁶ Hunt'aykunqan wasiykikunaman, llapa oficialniykikunaq wasinmanpas, llapa Egipto runakunaq wasinmanpas, manan chay hinataqa taytaykikunapas machulaykikunapas hayk'aqpas rikurqankuchu, paykunaq kay suyupi tiyasqankumanta kunankama, nispa. Rimayta tukuspataq, Moisesqa rey Faraonpa qayllanmanta lloqsirqan.

w09 15/7 pág. 20 párr. 6

Jesús hina valorwan predicason

⁶ Kunanqa yuyaykusun mana manchakuspa Moisés faraonwan rimasqanpi. Chay kamachikuqqa manan dioskunaq representanten hinallachu qhawarisqa karan aswanpas pay kikinmi dios karan, Ra sutiyoq inti diospa churin. Yaqapaschá kay reyqa huk faraonkuna hina kikin rikch'ayninta yupaycharan. Kay atiyiniyoq uman oqariq millay reytaqa manan pipas niyta atiranchu ima ruwananta. Tukuy rimasqanmi kasukunapaq karan. Chhayna runamanmi llamp'u sonqo Moisés askha kutita rimaq riran mana invitesqalla. ¿Ima niranmi Moisés faraonta? Milloninpi kamachi Israel runakunata kacharinanpaqmi nimuran, willarantaqmi mana kachariqtinqa Dios Egipto runakunata imaymanawan castigananta. Chaykunata rimananpaqqa, ¿mana manchakuqmi kanan karan! (Núm. 12:3; Heb. 11:27.)

(Éxodo 10:24-26) Hinan rey Faraonqa Moisés waqyachimuspa nirqan: Riychis, Señor Diosta yupaychamuychis, wawaykichiskunatapas pusarikuychis. Ovejaykichiskunawan wakaykichiskunallawan kaypi qhepachun, nispa. ²⁵ Moisesaq kutichirqan: Diosniyku Señor Diosman sacrificiotapas ruphachina ofrendatapas haywamunaykupaq uywakunataqa qanmi qowanaykiku. ²⁶ Hinallataq uywaykutapas apakapusaqku, manan ch'ullapas qhepanqachu. Chaykunamantan akllasaqku Señor Diosniykuta yupaychanaykupaq, haqayman chayanaykukama manan yachaykuchu ima uywawanchus Señor Diosta yupaychanaykuta, nispa.

(Éxodo 10:28) Rey Faraonqa Moisés nirqan: ¡Lloqsiy kaymanta! Amañan kutimuwankichu, mana chayqa kutimwasqayki p'unchaymi wañunki, nispa.

(Éxodo 11:4-8) Moisesmi rey Faraonta nirqan: Señor Diosmi nin, kуска tutatan ñoqa pasasaq Egipto suyunta, ⁵ chaymi Egipto suyupi llapa phiwi wawa wañunqa, kamachikuy

tiyanapi tiyaq rey Faraonpa phiwinpas kutanapi kutaq kamachi warmiq phiwinpas, hinallataq uywakunaq llapa ñawpaq wachasqanunapas. ⁶ Chaymi Egipto suyuntinpi sonqo nanay waqay kanqa, manan chay hinaqa hayk'aqpas karqanchu, manallataqmi hayk'aqpas kanqachu. ⁷ Israel runakuna ukhupin ichaqa mana alqollapas hiririnqachu runatapas uywatapas, Egipto runakunamanta Israel runakunata ñoqa Señor Diospa t'aqasqayta yachanaykichispaq, nispa. ⁸ Hinaqtinmi llapan oficialniykikunaqa hamuwanqaku, qonqorikuwaspankutaq niwanqaku: Ripuychis llapallan qatikuqniyki runakunapiwan, nispanku. Chay qhepatataq ñoqa ripusaq, nispa. Hinaspanmi Moisesqa rey Faraonpa qayllanmanta sinchi phiñasqa lloqsimpurqan.

it-2-S pág. 415 párr. 2

Moisés

Faraonpa ñaupanpi kanankupaqqa mana manchakuqmi kananku karan. Jehová Diosmi atiy ninta Moisesman Aaronmanpas qoran faraonpa ñaupanpi kanankupaq. Chay tiempopiqa faraonqa allin reqsisqa atiy niyoq runan karan chaymantapas askha llaqtakunatan kamachiran. Chay jatunchakuq faraonqa dios jinan qhawarikiran, paywanmi kasharanku payta yuyaychaq runakuna, soldadokunata umalliqkuna, guardia-kuna, kamachi runakuna, Egipto religionta umalliqkuna, layqa runakunapas, paykunan astawanqa Moisés contra jatariranku. Chay runakunaqa faraón jinan allin reqsisqa manchakunapaq karanku, llapa chay runakunan faraonta Egiptopi dioskunatawan defienderanku. Moiseswan Aaronwanqa askha kutitan faraonpa ñaupaqenman riranku, faraonmi ichaqa astawanraq rumi sonqoman tukupuran, chaymi mana munaranchu Israel runakunata kacharipuyta. Faraonqa sinchitan phiñakuran chaymi pusaq kaq ñak'arichiyta willaqtinku Moisetawan Aarontawan palacionmanta qarqomuran, isqon kaq ñak'ariyta willaqtinkutaq faraonqa paykunata ni-

ran: “Amaña jayk'aqpas kutimuwankichisñachu kutimuwatqikichisqa wañuchisaykichismi”, nispa (Éx. 10:11, 28).

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

(Éxodo 10:1, 2) Señor Diosmi Moiesta nirqan: Rey Faraonpata riy, ñoqan sonqontapas oficialninkunaq sonqontapas rumiyaykachini, kay musphana ruwasqaykunata paykunaman rikuchinaypaq, ² ahinapin Egipto runakunata muchuchisqaytapas musphanakunata paykuna ukhupi ruwasqaytapas wawaykikunaman nietoykikunaman willanki. Chay ruwasqaywanmi yachankichis ñoqa Señor Diosqa kasqayta, nispa.

w95-S 1/9 pág. 11 párr. 11

Jehová Diospa testigonkuna juj dioskunata yanqa kasqankuta rikuchinku

¹¹ Israel runakuna Egiptopi kashaqtinkun Jehová Diosqa Moiesta kamachiran: “Rey Faraonpata riy, noqan sonqontapas oficialninkunaq sonqontapas rumiyaykachini, kay musphana ruwasqaykunata paykunaman rikuchinaypaq, ajinapin Egipto runakunata muchuchisqaytapas musphanakunata paykuna ukhupi ruwasqaytapas wawaykikunaman nietoykikunaman willanki. Chay ruwasqaywanmi yachankichis noqa Señor Diosqa kasqayta,” nispa (Éxodo 10:1, 2). Israel runakunaqa rikurankun Jehová Diospa atiy ninta, chay rikusqankutataqmi wawankuman nietonkuman willaranku. Chayta ruwaspankun Jehová Diospa tukuy ruwasqankunata yuyariqku, kay tiempopipas tayta-mamakunaqa yachachishanallankun wawankuman Jehová Diospa tukuy ruwasqankunamanta (Deuteronomio 6:4-7; Proverbios 22:6).

(Éxodo 11:7) Israel runakuna ukhupin ichaqa mana alqollapas hiririnqachu runatapas uywatapas, Egipto runakunamanta Israel runakunata ñoqa Señor Diospa t'aqasqayta yachanaykichispaq, nispa.

Éxodo

Jehová Diosqa tukuy atiyinta rikuchispan Israel llaqtanta salvaran sutintapas jatuncharan. Puka qochata chimpasqanku qhepamanmi Moisespas llapa qharikunapas Jehová Diosman takiranku, panan Miriampas llapa warmikunapas pandere-takunata chhafchispankun tusuranku takiranku ima (Éx. 15:1, 20, 21). Israel llaqtaqa Egipto llaqtamantan t'aqakapurán. Egiptomanta lloq-simpuqtinkuqa manañan runakunapas animal-kunapas nitaq alqokunapas paykuna contraqa jatarirankuchu (Éx. 11:7). Éxodo libropiqa manan willanchu faraón Puka qochaman jaykus-qantaqa, Salmos 136:15 textopin ichaqa sut'in-ta nin: "Faraontataq soldadonkunatawan Puka lamar-qochawan millp'uchiran", nispa.

Bibliata leenapaq

(Éxodo 10:1-15) Señor Diosmi Moiesta nir-qan: Rey Faraonpata riy, ñoqan sonqontapas oficialninkunaq sonqontapas rumiyaykachini, kay musphana ruwasqaykunata paykunaman rikuchinaypaq, ² ahinapin Egipto runakunata muchuchisqaytapas musphanakunata payku-na ukhupi ruwasqaytapas wawaykikunaman nietoykikunaman willanki. Chay ruwasqay-wanmi yachankichis ñoqa Señor Diosqa kas-qayta, nispa. ³ Hinan Moiseswan Aaronwan rey Faraonman rispa nirqanku, Hebreo runa-kunaq Diosnin Señormi nin: ¿Hayk'aqkamataq mana k'umuykamuwayta munankichu? Llaq-tayta kachariy yupaychamuwanaypaq. ⁴ Ma-nataq rinankuta munankichu chayqa, ñoqan paqarin suyuykiman langostata chayachimu-saq. ⁵ Chay langostan pampaman wakway-kunqa, chhaynapin pampaqa mana rikhurin-qachu. Langostan chikchiq puchunta mi-khunqa, mikhullanqataqmi campopi llapa sach'akunatapapas. ⁶ Hunt'aykungan wasiykiku-naman, llapa oficialniykikunaq wasinmanpas, llapa Egipto runakunaq wasinmanpas, ma-

nan chay hinataqa taytaykikunapas machu-laykikunapas hayk'aqpas rikurqankuchu, pay-kunaq kay suyupi tiyasqankumanta kunanka-ma, nispa. Rimayta tukuspataq, Moisesqa rey Faraonpa qayllanmanta lloqsirqan. ⁷ Chaymi rey Faraonpa oficialninkunaqa reyta nirqan-ku: ¿Hayk'aqkamataq kay runari umanchis-ta nanachiwasun? Kachariy chay runakunata, Diosninku Señor Diosta yupaychamunanku-paq. Icha, ¿manaraqchu yachanki Egipto su-yuqa purunyachisqaña kashasqanta? nispa. ⁸ Chaymi Moiestawan Aarontawan wakman-ta rey Faraonqa waqyachispa nirqan: Riychis, Diosniykichis Señor Diosta yupaychamuy-chis. Ichaqa willawaychis, ¿pikunataq rinqa-kuri? nispa. ⁹ Moiestaq kutichirqan: Ñoqay-kuqa Señor Diospa sutinpin fiestata ruwa-saqku, chaymi llapayku ripusaqku wawantin, yuyaqnintin, churintin, ususintin, ovejantin, wakantin, nispa. ¹⁰ Rey Faraontaq paykuna-ta nirqan: Qankunaqa mana allintapunin yu-yaykushankichis. Señor Diosña qankunawan kashanman chaypas, warmiykichista waway-kichistawanqa manan kacharisaqchu. ¹¹ ¡Ma-nan chhaynachu kanqa! Qharikunalla riychis Señor Diosta yupaychamunaykichispaq, chay-tan riki qankunaqa munarqankichis, nispa. Hi-naspanmi rey Faraonqa qayllanmanta payku-nata qarqochirqan. ¹² Señor Diostaq Moiesta nirqan: Egipto suyuman makiykita haywariy langostata chayachimunaypaq, hinaspa chik-chimanta puchuqta lliwta mikhunanpaq, nis-pa ¹³ Chaymi Moisesqa tawnanta Egipto su-yuman haywarirqan, hinan Señor Diosqa su-yuman wayrachimurqan inti lloqsimuy lado wayrata chay p'unchaynintin tutantin. Pacha illarimuytataq inti lloqsimuy lado wayraqa lan-gostata apamurqan. ¹⁴ Langostataq sinchi askhapuni Egipto suyuntinman wakwaykur-qan, manan chay hinaqa hayk'aqpas kasqa-chu, manataqmi kanqapaschu. ¹⁵ Suyuntintan p'ampaykurqan, pampapas yanayaykurqanmi.

Chikchimanta puchuq llapa q'achutan sach'a-kunaq llap'a ruruntan mikhurqapurqan. Manan ima q'omerllapas Egipto suyuntinpi kapurqanchu, sach'akunapas qorakunapas.

27 JULIO-2 AGOSTO

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | ÉXODO 12

“¿Imatan yachasanman Pascua fiestamanta?”

(Éxodo 12:5-7) Ovejantapas cabramantapas watayoq orqo animalta akllankichis, chay animalqa mana imanasqan kanqa. ⁶ Hinaspan waqaychankichis kay killa chunka tawayoq p'unchaykama, hinaspataq llapa Israel llaqtantin runa chayta nak'ankichis rasphiyaykuyta. ⁷ Yawarnintan chaskinkichis, hinaspan chaywan ch'aqchunkichis mayqen wasipichus mikhunkichis chay wasi punkuq iskaynin sayaq k'aspinta chakantawan.

w07-S 1/1 pág. 20 párr. 4

“Qankunaqa ancha kususqan kankichis”

⁴ Jesusqa 33 wata 14 nisán p'unchaypin wañupuran. Chay p'unchaypin Israel llaqtapi sapa wata Pascua fiestata ruwaqku. Chay p'unchaypin mana k'iriyuq ovejata llapa familiakuna mijuqku, chayta ruwaspankun yuyariranku ñaupaqpi imachus pasasqanta. Ñaupaq tiempopin chay ovejaq yawarninta punkunkuman ch'aqchuranku, jinan Israelpi phiwi wawakunata Diospa angelninqa mana wañuchiranchu, Egipto llaqtapi runakunaq phiwi wawantan ichaqa wañuchipuranchu, chayqa 1513 watapin pasaran 14 nisán p'unchaypi (Éxodo 12:1-14). Chay ovejata sacrificio-pi jaywasqankun Jesuspa ruwananta rijch'ana-chiran, chaymi apóstol Pabloqa niran: “Pascua fiestapaq corderonchis Cristoqa sacrificasqañan kapun”, nispa (1 Corintios 5:7). Imaynan chay ovejaq yawarninqa runakunata salvaran, chhaynatan Jesuspa yawarninpas askha runakunata salvan (Juan 3:16, 36).

(Éxodo 12:12, 13) Ñoqan chay tuta llapa Egipto suyunta pasasaq, hinaspan Egipto suyupi llapa phiwita wañuchisaq, runakunaq phiwi wawantapas uywakunaq ñawpaq wachasqantapas. Egiptopi llapa dioskunatapas juzgasaqmi. Ñoqan Señor Diosqa kani. ¹³ Yawarmi señalniykichis kanqa tiyashasqaykichis wasikunapi, yawarta rikuspaymi alqarparisqaykichis, chaymi Egipto runakunata wañuchiqtiy mana mayqenniyykichispas wañunkichischu.

it-2-S pág. 603 párr. 3

Pascua fiesta

Pascua fiestapi imakunatachus ruwasqankuqa Jesuspín junt'akuran. Egipto llaqtapi kashaqtinkun Israel runakunaqa ovejaq yawarninta punkunkuman ch'aqchuranku, chaymi Diospa angelninqa mana wañuchiranchu phiwi wawankuta. Apóstol Pablon niran: “Janaq pachapaq ajllasqa cristianokunan iñiq t'aqapiqa phiwi wawakuna kanku”, nispa. (Heb. 12:23). Cristotaqmi paykunata yawarninwan salvaran (1 Tes. 1:10; Efes. 1:7). Chaymantapas Pascuapi mijusqanku ovejataqa manan tullunkunata p'akinankuchukaran. Chay jinallataqmi qelqasqaña karan Jesuspa tullunkuna mana p'akisqachu kananta, chayqa wañupuqtinmi junt'akuran (Sal. 34:20; Juan 19:36). Chay jinaqa Pascua fiestapi imakunatachus ruwasqankun rikuchisharan imachus Jesuswan pasanan karan chayta, paymi karan “Diospa corderonqa” (Heb. 10:1; Juan 1:29).

(Éxodo 12:24-27) Kay ruwanataqa qankunapas wawaykichiskunapas wiñaypaqmi ruwankichis. ²⁵ Señor Diospa qonasuykichispaq prometesqasuykichis hallp'aman haykuspaykichispas, chay ruwanataqa ruwashallankichismi. ²⁶ Wawaykichischus tapusunkichis: ¿Imataq kay ruwayniykichisri? nispa chayqa, ²⁷ ninkichis: Kayqa Señor Diospa uywa nak'asqa Pascuan. Paymi Egipto suyupi Israel runakunaq wasinta alqarparirqan. Egipto runakunata muchuchishaspanmi wasiykuta mana

imananqanpaschu, nispa. Chaymi Israel runakunaqa k'umuykukuspa Diosta yupaycharqanku.

w13 15/12 pág. 20 párrs. 13, 14
“Chay p'unchaytan yuyarinkichis”

¹³ Israel runakunaqa willaqqkuchá wawankuman Pascua fiestamanta allin yachaykunata, paykunataq wawankuman willallaqkutaq. Hinaspapas willaqqkuchá Jehová Diosqa kawsaq Dios, cheqaq Dios kasqanta, llaqtanta yanapaykusqanta, pakaykusqantapas. Chaytan Dios rikuchirqa ‘Egipto runakunata muchuchishaspa’ Israel runakunaqa phiwi wawankuta qespichisqanpi.

¹⁴ Tayta-mamakuna, kunanqa manañan kamachisqachu kankichis Pascua fiestamanta sapa wata wawaykichisman willanaykichispaq. Ichaqa, ¿chay willakuywan yanapachikuspachu willashankichis Diosqa llaqtanta pakaykuq kasqanta? ¿Reparankuchu wawaykikuna Dios **pakaykuq** kasqanpi ñisqaykita? (Sal. 27:11; Is. 12:2.) ¿Sumaqa parlariq hinachu chaykunata yachachishanki, icha anyaq hinachu? Chaykunata wawaykichisman yachachinkichis chayqa, astawanmi familiaykichis Diospi hap'ipakunqa.

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

(Éxodo 12:12) Ñoqan chay tuta llaqa Egipto suyunta pasasaq, hinaspan Egipto suyupi llaqa phiwita wañuchisaq, runakunaqa phiwi wawantapas uywakunaq ñawpaq wachasqantapas. Egiptopi llaqa dioskunatapas juzgasaqmi. Ñoqan Señor Diosqa kani.

it-2-S pág. 601 párr. 5
Pascua fiesta

Chunka ñak'arichiykunawanmi Jehová Diosqa Egipto llaqtapi dioskunata yanqa kasqankuta rikuchiran, astawanqa chunka kaq ñak'arichiy chayta rikuchiran (Éx. 12:12). Orqo ovejakunatan Egipto runakunaqa niranku: “Ra nisqa diospa uywanmi”, nispa. Chaymi orqo ovejakunaq yawarninta Israel runakuna punkunkuman ch'aqchusqankuta rikuspa Egipto runakunaqa dios-

ninkutapas pisichashankuman jinata qhawariranku. Torokunatapas Egipto runakunaqa Osiris nisqa diospa phiwi wawanta jinan rikuranku, Jehová Diosmi ichaqa chunka kaq ñak'arichiywan wakakunaq ñaupaq uñanta wañuchiran, chayta ruwaspan Osiris nisqa diosta yanqa kasqanta rikuchiran. Faraontapas Ra nisqa diospa wawanta jinan qhawariranku, chay jinaqa paypa phiwi wawanta Jehová Dios wañuchiqtinmi sut'ita yachakuran Ra nisqa diospas faraonpas mana atiyiniyoq kasqankuta.

(Éxodo 12:14-16) Chay p'unchaytan yuyarinkichis, sapanka mirayniykichispi ñoqapaq hatun fiestata ruwankichis. Ñoqan kayta kamachiykichis wiñaypaq ruwanaykichispaq. ¹⁵ Qanchisnintin p'unchaymi mana qonchuyoy t'antata mikhunkichis. Ñawpaqqaq p'unchaymantañan wasiykichispi qonchutaqa wikch'upunkichis, pipas qonchuyoyta mikhunqa ñawpaqqaq p'unchaymanta qanchiskaq p'unchaykama chayqa, Israel llaqtaymantan wikch'usqa kanqa. ¹⁶ Ñawpaqqaq p'unchaypipas qanchiskaq p'unchaypipas yupaychawanaykichispaqmi huñukunkichis. Aman chay p'unchaykunapiqa imatapas llank'ankichischi, sapankapas mikhunallaykichistan wayk'ukunkichis.

it-1-S pág. 548

Diosta adoranankupaq juñunakuykuna

Chay juñunakuykunapiqa runakunaqa manan llank'anankuchu karan. Mana qhonchuyoy t'antata qanchis p'unchaykuna mijushaqtinkun Diosqa niran: Ñawpaqqaq p'unchaypipas qanchiskaq p'unchaypipas yupaychawanaykichispaqmi juñukunkichis. Aman chay p'unchaykunapiqa imatapas llank'ankichischi, sapankapas mikhunallaykichistan wayk'ukunkichis”, nispa (Éx. 12:15, 16). Chay juñunakuykunapin ichaqa sacerdotekuna Jehová Diosman sacrificiokunata jaywaspa llank'ashallaranku (Lev. 23:37, 38). Chayta ruwaspankuqa manan juchallikusharankuchu. Chay ratopiqa manan mana imata ruwaspachu sa-

mananku karan, aswanpas Jehová Diosta adoraspan kananku karan. Sapa sabadonmi Israel runakunaqa juñukuspanku Diosta adoraranku, kamachikuykunatapas chaskiranku. Chay p'un-chaypin Diospa siminta leekuran, chaymantapas imachus nisqantan jujkunaman entiendechikuran, chaykunawanmi paykunaqa kallpachasqa karanku chaytan qhepakunamanpas sinagogakunapi ruwaranku (Hech. 15:21). Chay jinaqa sá-bado p'unchaypi juj juñunakuykunapipas Israel runakunaqa manan mana imata ruwaspachu samaranku, aswanpas Diosmantan mañakuranku Diosmanta yachasqankupitaq yuyaymanarankupas.

Bibliata leenapaq

(Éxodo 12:1-20) Moiestawan Aarontawanmi Señor Diosqa Egipto suyupi nirqan: ² Kay killaqa qankunapaq kanqa wata qallariy killan. ³ Llapan Israel huñusqata nimuychis: Kay killaq chunkakaq p'unchayninpi sapan-kaykichis familiaykichispaq huk borregotapas orqo cabratapas hap'inkichis. ⁴ Familiataqchus pisilla kanqa animalta mikhuspa mana tukuq hina chayqa, wasiyoqpas wasi-masiniwan chay animalta rakinakunqaku hayk'a runachus kasqankuman hina, sapankaq may chhikatachus mikhunanman hina. ⁵ Ovejamantapas cabramantapas watayoq orqo animalta akllankichis, chay animalqa mana imanasqan kanqa. ⁶ Hinaspan waqaychankichis kay killa chunka tawayoq p'unchaykama, hinaspataq llapa Israel llaqtantin runa chayta nak'ankichis rasphiyaykuyta. ⁷ Yawarnintan chaskinkichis, hinaspan chaywan ch'aq-chunkichis mayqen wasipichus mikhunkichis chay wasi punkuq iskaynin sayaq k'aspinta chakantawan. ⁸ Chay tutapachan ninapi kankasqa aychata mikhunkichis, mana qonchuyoq t'antatawan haya qorakunatawan. ⁹ Aman chay aychamantaqa imallantapas hankutapas t'impusqatapas mikhunkichis, aswanpas

umantin chakintin wiksantin ninapi kankasqallatan. ¹⁰ Aman chay uywamantaqa imallantapas puchuchinkichischu paqarisninkamaqa, puchuqtaqa ninapin ruphachipunkichis. ¹¹ Hinallataq puririnaykichispaq p'achasqallaña usut'asqallaña, tawna hap'illantinña mikhunkichis. Usqhayllatan chayta mikhunkichis, chay animalqa ñoqa Señor Diospa Pascuaymi. ¹² Ñoqan chay tuta llapa Egipto suyunta pasasaq, hinaspan Egipto suyupi llapa phiwita wañuchisqa, runakunaq phiwi wantapas uywakunaq ñawpaq wachasqantapas. Egiptopi llapa dioskunatapas juzgasaqmi. Ñoqan Señor Diosqa kani. ¹³ Yawarmi señalniykichis kanqa tiyashasqaykichis wasikunapi, yawarta rikuspami alqarparisqaykichis, chaymi Egipto runakunata wañuchiqtay mana mayqennykichispaq wañunkichis. ¹⁴ Chay p'unchaytan yuyarinkichis, sapanka mirayniykichispi ñoqapaq hatun fiestata ruwankichis. Ñoqan kayta kamachiykichis wiñaypaq ruwanaykichispaq. ¹⁵ Qanchisnintin p'unchaymi mana qonchuyoq t'antata mikhunkichis. Ñawpaqqaq p'unchaymantañan wasiykichispi qonchutaqa wikch'upunkichis, pipas qonchuyoqta mikhunqa ñawpaqqaq p'unchaymanta qanchiskaq p'unchaykama chayqa, Israel llaqtaymantan wikch'usqa kanqa. ¹⁶ Ñawpaqqaq p'unchaypipas qanchiskaq p'unchaypipas yupaychawanaykichispaqmi huñukunkichis. Aman chay p'unchaykunapiqa imatapas llank'ankichis, sapankapas mikhunallaykichistan wayk'ukunkichis. ¹⁷ Chay p'unchaymi Egipto suyumanta llapaykichista horqosqaykichis, chayrayku kunan p'unchay Mana Qonchuyoq T'anta Fiestata ruwankichis, sapanka mirayniykichispipas kay fiestataqa ruwashallankichispunin. ¹⁸ Ñawpaqqaq killaq chunka tawayoq p'unchaynin ch'isimanta iskay chunka hukniyoq p'unchaynin ch'isikaman mana qonchuyoq t'antata mikhunkichis. ¹⁹ Qanchisnintin p'unchaymi wasiykichispi qonchu mana

kanqachu. Pipas qonchuyoqta mikhuqqa,
wak Ilaqtayoqpas Israel Ilaqtayoqpas kachun,
Israel Ilaqtaymantaqa wikch'usqan kanqa.
²⁰ Aman imatapas qonchuyoqtaqa mikhunki-
chischu, Ilapa wasiykichispin mana qonchu-
yoq t'antata mikhunkichis, nispa.